

patru milenii de
poezie
în tălmăcirea lui
LUCIAN
BLAGA

patru milenii de
poezie

în tălmăcirea lui
LUCIAN
BLAGA

ediție îngrijită de Dorli Blaga

 HUMANITAS
BUCUREȘTI

Redactor: Anca Lăcătuș
Coperta: Ioana Nedelcu
DTP: Cora Roncea

Tipărit la Proeditură și Tipografie

Paul Valéry, *Les pas*, from *Charmes*. © Éditions Gallimard, Paris, 1922
Laurence Binyon, *The Little Dancers*. Reprinted by permission of The Society of Authors as the Literary Representative of the Estate of Laurence Binyon
Walter de la Mare, *The Listeners*. Reprinted by permission of The Society of Authors as the Representative of the Literary Trustees of Walter de la Mare
John Masefield, *Cargoes*. Reprinted by permission of The Society of Authors as the Literary Representative of the Estate of John Masefield
James Stephens, *The Voice of God, Rivals*. Reprinted by permission of The Society of Authors as the Literary Representative of the Estate of James Stephens
T.S. Eliot, *The Journey of the Magi, Sweeney Among the Nightingales*, from *Collected Poems, 1909-1962*. © T.S. Eliot, 1963; First published in this edition in 1974 by Faber and Faber Limited
Cecil Lewis-Day, *Tempt Me No More*, from the Magnetic Mountain. Reprinted by permission of Peters Fraser & Dunlop (www.petersfraserdunlop.com) on behalf of The Estate of Cecil Lewis-Day
Kostis Palamas, *T'agiokima*. Kostis Palamas Foundation, Athens, Greece

© HUMANITAS, 2012

Descrierea CIP a Bibliotecii Naționale a României
Patru milenii de poezie / în talmăcirea lui Lucian Blaga. –
București: Humanitas, 2012
ISBN 978-973-50-3483-2
I. Blaga, Lucian (trad.)
82-1=135.1

EDITURA HUMANITAS

Piața Presei Libere 1, 013701 București, România
tel. 021/408 83 50, fax 021/408 83 51
www.humanitas.ro

Comenzi online: www.libhumanitas.ro
Comenzi prin e-mail: vanzari@libhumanitas.ro
Comenzi telefonice: 0372 743 382, 0723 684 194

Schiță biobibliografică

Lucian Blaga s-a născut la Sebeș, pe 9 mai 1895. A decedat la Cluj, pe 6 mai 1961, și, la dorința lui, a fost înmormântat în Lancrăm. Urmează școala primară germană la Sebeș (1902–1906), apoi Liceul „Andrei Șaguna“ (1906–1914) la Brașov. La bacalaureat prezintă Teoria relativității (restrânsă) de Albert Einstein. Se înscrie la teologie, ca mulți ardeleni, pentru a evita înrolarea în armata austro-ungară. În anii 1916–1920 studiază filozofia și biologia la Viena, unde o cunoaște pe viitoarea soție, Cornelia Brediceanu, studentă la medicină. În 1919 debutează cu *Poemele luminii și Pietre pentru templul meu* (aforisme și însemnări), primite deosebit de bine de criticii vremii. În 1920 își susține la Viena doctoratul cu teza „Kultur und Erkenntnis“. Se căsătorește și se stabilește la Cluj. Candidează pentru un post în învățământ la Universitatea din Cluj, dar nu este acceptat. Colaborează cu articole și eseuri la diferite reviste (*Patria, Voința, Gândirea, Adevărul Literar și Artistic, Universul literar, Cuvântul* ș.a.). Publică piese de teatru, volume de poezii, volume de eseuri și studii. În 1924 se stabilește cu soția la Lugoj, unde Cornelia își deschide, în casa părintească, un cabinet stomatologic. Este numit atașat de presă la Varșovia (1926), la Praga și apoi la Berna (1928–1932), Viena (1932–1936), Berna (1937). În 1930 începe elaborarea și publicarea operei filozofice: *Trilogia cunoașterii: Eonul dogmatic, Cunoașterea luciferică* (dedicat lui Nicolae Titulescu), *Cenzura transcendentă* (1930–1934); *Trilogia culturii: Orizont și stil, Spațiul mioritic, Geneza metaforei și sensul culturii* (1935–1937); *Trilogia valorilor: Știință și creație, Despre gândirea magică, Religie și spirit, Artă și valoare* (1938–1942). În februarie 1938 este, pentru numai câteva săptămâni, ministru subsecretar de stat la Externe, apoi ministru plenipotențiar la Lisabona. În anii petrecuți în serviciul diplomatic continuă eforturile de a

ajunge profesor universitar. În 1936–1937 este ales membru plin al Academiei Române. Discursul de recepție este „Elogiul satului Românesc“. În toamna anului 1938, la Cluj, ține lecția de deschidere a „Catedrei de filosofia culturii“ și este numit profesor universitar. La începutul anului 1939 solicită regelui Carol al II-lea rechemarea din diplomație. În 1939 se stabilește la Cluj ca profesor universitar. După Dictatul de la Viena (august 1940) se refugiază la Sibiu împreună cu Universitatea Regele Ferdinand I. În 1942–1943 înființează și conduce revista de filozofie *Saeculum*, la care colaborează Constantin Noica, Zevedei Barbu ș.a. Începând din 1942 publică, la Fundațiile Regale, „edițiile definitive“ ale operelor: *Poezii* și cele trei *Trilogii*. Își tipărește ediția definitivă a *Operei dramatice* la Editura Dacia Traiana din Sibiu. În 1946 se întoarce cu universitatea la Cluj. Este perioada în care încep atacurile împotriva lui (Lucrețiu Pătrășcanu, Nestor Ignat ș.a.). În 1946 își dă demisia *public* din PNP (partid înființat ca anexă a PCR), a cărui orientare nu o putea accepta. Între 1946 și 1948 publică ultimele două cursuri litografiate, pe care le include în planul Trilogiilor conform *Testamentului editorial*. În 1948 este exclus din viața publică, adică din Universitate și Academie. Lucrările lui sunt eliminate din programele analitice, din biblioteci și bibliografii. Numele lui poate fi citat numai ca exemplu ideologic negativ, „dușman de clasă“. Nu mai poate publica lucrări originale. Începând din 1951 traduce *Faust* de Goethe, versiune care apare în 1955. Între 1950 și 1960 traduce din lirica universală și selecții din operele lui Lessing, care i se publică. Din 1948 până în 1951 lucrează la Institutul de Filozofie, și, între 1951 și 1959, la Filiala din Cluj a Bibliotecii Academiei. În 1959 se pensionează, o pensie de la Uniunea Scriitorilor, singurul for din care nu a fost eliminat. Între 1946 și 1960 își încheie sistemul filozofic, scrie pentru sertar câteva cicluri de poezii, *Hronicul și cântecul vârstelor* și romanul *Luntrea lui Caron* (în două redactări), conferințe și aforisme. În 1956 este propus, în străinătate, pentru Premiul Nobel. Își definitivează pentru tipar aproape toate lucrările de sertar. În august 1959 redactează de mână un *Testament editorial*. În ce privește opera originală, moare ca *autor interzis*. La aproape doi ani după moarte îi apar primele antologii de poezie și apoi, încet, alte lucrări. Romanul *Luntrea lui Caron* este publicat în prima ediție la Editura Humanitas în 1990.

Notă asupra ediției

Tălmăcirile cuprinse în cartea de față au văzut lumina tiparului în volumele *Din lirica universală*, apărut în 1957 la E.P.L., și *Din lirica engleză*, apărut în 1970 la Editura Univers.

Poeziile au fost traduse de autor în decursul anilor, primele, din lirica lui Esenin, fiind publicate în revista *Gândirea*. Altele au fost publicate de autor în timpul vieții (de exemplu în revista *Steaua*), iar altele după moartea acestuia, în *România literară*, *Viața Românească*, *Familia*, *Secolul XX* ș.a.

Traducerile din lirica engleză și americană au fost realizate de Lucian Blaga în colaborare cu soția sa, Comelia Blaga. Selecția poeziilor s-a făcut dintr-o serie de antologii cunoscute ale poeziei engleze.

În ediția de față, am reprodus integral volumul din 1957, în care am inclus, la capitolul *Din poezia engleză și americană*, poeziile cuprinse în volumul apărut în 1970, în ordinea cronologică a autorilor.

Am reeditat prefața autorului și am completat notele ediției din 1957 pentru autorii englezi și americani. De asemenea, am corectat greșelile de tipar semnalate de autor în acest volum, utilizând pentru aceasta articolul lui Lucian Blaga „Traduceri și erate“, publicat în revista *Tribuna* cu prilejul apariției în 1957 a volumului *Din lirica universală*.

D.B.

În loc de prefață

Cele mai multe dintre tălmăcirile adunate în culegerea de față s-au alcătuit, cu scurte sau mari întreruperi, în cursul anilor, începând cam din 1943, când băteau încă tunurile războiului. Transpunerile se datoresc exclusiv entuziasmului cu care sufletul meu a răspuns izvoarelor ce le aveam în față.

N-am intenționat să dau, cu această culegere, o antologie a poeziei lirice universale. Citind și recitind stihuri cântate în vechiul Egipt, în antichitatea greacă sau chineză, în pădurile negre din străfundurile Africii, sub cerul italic sau galic, s-a ivit în mine dorința arzătoare de a anexa și de a asimila graiului nostru o seamă de poezii, dintre cele mai frumoase, ale literaturii universale. Nu m-a interesat numărul. M-au interesat doar caratele.

Ambiția mea nu s-a îndreptat nici spre sistem, nici spre docte prezentări complete. Am spicuit prin autori și prin antologii străine, cum am putut și pe unde am putut. Am utilizat în vederea transpunerii atât texte în limba de obârșie, cât și traduceri în alte limbi, când limba originalelor îmi era cu totul necunoscută.

Traducând – mi-am domolit o aprigă sete. Traducând – m-am îmbogățit cu o experiență. Doream să văd în ce măsură poezia poate fi trecută dintr-un grai într-altul. Traducând – m-am simțit crescând.

Căci m-am ostenit numai cu poezii ce mi-au stârnit încântarea și care, prin tălmăcire, puteau să devină într-un fel ale mele, ale noastre, ale Românilor.

LUCIAN BLAGA
Cluj, 20 noiembrie 1956

**Din poezia egipteană
sec. XVI-XIV î. Chr.**

Imn soarelui

Mărire ție care răsări în zare...
Laudă ți-aduc ție toți zeii,
tu, drag și prea frumos copil.
Când tu răsări, viață prind oamenii
și-n chiot izbucnește lumea.
Zeii din Heliopol te preamăresc,
zeii din cele două capitale te înalță,
te laudă mult toți pavianii.
Mărire ție îți spun animalele,
tu jubilezi în luntrea ta,
tu te bucuri, domn al zeilor,
de tot ce-ai creat,
valurile cerului se albăstresc lângă tine,
oceanul vibrează de strălucirea ta.

Cântecul de triumf al sufletului în poarta cerului

De-acum eu Dumnezeu devin,
eu sunt Dumnezeu.
M-am sfârșit și m-am întors
iarăși la începuturi.
Eu sunt marele zeu, care din nimic se făcu,
și care din numele său creiă totul.
Timpul în scrum se prefăcu.
Eu sunt pasărea mare
care cântărește ce a fost și ce este.
Eu sunt ziua de ieri și ziua de mâne.
La cearta zeilor privesc
făcând rânduială.
Am părăsit cetatea,
eu sunt în patria mea,
la tatăl meu eu sunt de-acum pentru totdeauna.
Obrazul răului s-a stins.
Păcatul nu este însușirea mea –
îl lăsați pe pământ.
Eu merg pe drumul nou
atât de cunoscut mie, în patria cerului.

Pășesc prin poartă.
Întindeți-mi mânil voi, tovarăși fericiți.
Eu sunt la voi.
Eu sunt în tatăl meu.

Împărăția cerească

Tu întrebi: cine oare ne va duce,
Călăuzindu-ne spre țara regească,
În imperiul care este în cer?

Păsările, care sunt în văzduhuri,
Animalele, ce mișună pe târâmuri,
Peștii din fluvii și mări –

Toți și toate te vor duce,
Călăuzindu-te spre imperiul ceresc,
Care este în inima ta.

Cântec de iubire

Eu fac tot ce inima-mi dorește
când sunt în brațele tale.
A te vedea este lumină pentru ochii mei.
Mă alipesc ție, fiindcă-ți văd iubirea,
tu, marele inimii mele.
Ceasurile mele sunt pline de veșnicie
de când dorm cu tine.
Tu ai ridicat inima mea
când zăcea în noapte.
Eu sunt bucata de pământ
în care tu îți sădești florile.
Plăcut este locul pe care mâna ta l-a săpat,
pe unde ne plimbăm mână-n mână,
în răcoarea vântului de miazănoapte.
Inima mea de bucurie e plină
pentru că mergem împreună.
Ca un must e pentru mine
glasul să ți-l aud.
Eu trăiesc, fiindcă îl aud.

Din poezia chineză

Cea mai veche poezie
(2000 î. Chr.)

Răsare soarele: de muncă mă apuc.
Apune soarele: în somn mă duc.
Îmi sap fântâna, beau din ea.
Din plin ogorul mă va sătura.

Nici împăratul cu puterea lui, mai bine
nu s-ar putea-ngriji de mine.

Cuprins

Schiță biobibliografică 5

Notă asupra ediției 7

În loc de prefață 9

Din poezia egipteană

Imn soarelui 12

Cântecul de triumf al sufletului în poarta cerului 13

Împărăția cerească 15

Cântec de iubire 16

Din poezia chineză

Cea mai veche poezie 18

Li Tai-Pe. *Slovele eterne* 19

Tung Liu-Fan. *Corabia cu flori* 20

Din poezia greacă

Bachilide. *Lauda păcii* 24

Ibicos. *Primăvara* 25

Anacreon. *Către greer* 26

Din poezia persană

Nisam Ed Din. *Cânele mort* 28

Din poezia primitivă

Tahiti, Polinezia, Oceania. *Mitul creațiunii* 30

Tribul boșiman. *Cântec pentru secera lunii* 31

Tribul algonkin. *Cântecul stelelor* 32

Africa Centrală. *Povestea drumului* 33

Din poezia franceză

François Villon. *Mică baladă de iubire* 36

Balada doamnelor de altădată 38

Pierre de Ronsard. *Sonet pentru Maria* 40

Paul Verlaine. *Plânge în inima mea* 41

Paul Valéry. *Pașii* 42

Din poezia italiană

Dante Alighieri. *Sonetul XXX* 44

Cântecul II 45

Francesco Petrarca. *Cântecul Italiei* 48

Michelangelo Buonarroti. *Sonetul I* 53

Sonetul XXIII 54

Din poezia germană

Johann Wolfgang von Goethe. *Închinare* 56

Balada regelui 58

Cântecul Margaretei 60

Cuvinte orfice 62

Dor fericit 65

Elegie 67

- Friedrich von Schiller. *Împărțirea pământului* 73
- Friedrich Hölderlin. *Cântecul soartei* 75
Menon se plânge după Diotima 77
Amiaza vieții 78
- Heinrich Heine. *Loreley* 79
- Conrad Ferdinand Meyer. *Fântâna romană* 81
Vásle trase 82
- Rainer Maria Rilke. *Amintire* 83
Epilog 84
- Stefan George. *Lauda femeilor* 85
- Hugo von Hofmannstahl. *Cei doi* 87
- Din poezia engleză și americană**
- Sir Patrick Spens* 90
- Michael Drayton. *Așa ni-i dată* 93
- Christopher Marlowe. *Păstorul către iubita sa* 94
- William Shakespeare. *În zorii zilei* 96
Parada vieții 99
Sonetul XVIII 100
Sonetul XV 101
- Ben Jonson. *Către Celia* 102
- William Blake. *Lesne e* 103
Noul Ierusalim 104
Micuțul negru 105
- William Wordsworth. *Îmi saltă inima* 107
- John Keats. *Odă la o urnă grecească* 108
Odă la o privighetoare 111
La Belle Dame sans Merçi 115
Sonet 118

- Elizabeth Barrett-Browning. *Sonet din portugheză* 119
- Edgar Allan Poe. *Annabel Lee* 120
- Walt Whitman. *Un copil întreba ce este iarba* 122
- Tinerețe, zi, bătrânețe și noapte* 125
- Tinerețe eu nu mai am* 126
- Matthew Arnold. *Omul mării, părăsit* 127
- Francis Turner Palgrave. *Eutopia* 133
- George Meredith. *Cântec funebru în păduri* 134
- Thomas Edward Brown. *Când iubirea întâlnește iubire* 135
- Grădina mea* 136
- Walter Pater. *Mona Lisa* 137
- Wilfrid Scawen Blunt. *Ziua Sfântului Valentin* 138
- Onoare dezonorată* 139
- Thomas Hardy. *Boii* 140
- Francis Thompson. *Către un fulg de zăpadă* 141
- Mary Elizabeth Coleridge. *Praznicul* 143
- William Butler Yeats. *El se tânguie pentru schimbarea sa și a iubitei sale și dorește*
- sfârșitul lumii* 144
- Oedip la Colonos* 145
- După o lungă tăcere* 146
- Laurence Binyon. *Micii dansatori: o viziune londoneză* 147
- William Henry Davies. *Răgaz* 148
- Walter de la Mare. *Cei ce ascultă* 149
- John Masefield. *Corăbii încărcate* 151
- James Joyce. *Aud o oaste* 152
- James Stephens. *Vocea lui Dumnezeu* 153
- Rivalii* 154

- John Drinkwater. *Bălțile de la Olton* 155
Mere în lumina lunii 156
Thomas Stearns Eliot. *Călătoria Magilor* 157
Sweeney printre privighetori 160
Cecil Lewis-Day. *Nu mă-ncercați* 162

Din poezia rusă

- A.S. Pușkin. *A asfințit lumina* 166
M.I. Lermontov. *Cântec rusesc* 168
Iubire mândră 169
N.A. Nekrasov. *Muzei* 170
Serghei Esenin. *Cântecul cânelui* 171
Tot ce trăiește poartă semn 173

Din poezia neogrecă

- Kostis Palamas. *Caprifoliul* 176

Din poezia spaniolă

- Federico García Lorca. *Cântecul cavalerului* 180

Din poezia maghiară

- Ady Endre. *Prin Paris a umblat Toamna* 182
Suspîn în zori 183

- Indice de autori 185